

„WAŻNE POWODY” – KLUCZOWA PRZESŁANKA LEŻĄCA U PODSTAW WYDANIA DECYZJI O ZMIANIE IMIENIA I/LUB NAZWISKA NA PRZYKŁADZIE WYBRANEGO ORZECZNICTWA SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH

Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 10), zwanej u.z.i.n. wynika, iż zmiany imienia i/lub nazwiska można dokonać wyłącznie z ważnych powodów. Ustawodawca w ustawie przykładowo wskazał cztery przesłanki, których wystąpienie może stanowić podstawę wydania przez kierownika urzędu stanu cywilnego decyzji pozytywnej w przedmiocie zmiany imienia/nazwiska.

Mianowicie „ważne powody” zachodzą w szczególności, jeżeli dotyczą zmiany: imienia lub nazwiska ośmieszającego albo nielicującego z godnością człowieka; na imię lub nazwisko używane; na imię lub nazwisko, które zostało bezprawnie zmienione; na imię lub nazwisko noszone zgodnie z przepisami prawa państwa, którego obywatelstwo również się posiada. Użycie przez ustawodawcę zwrotu w szczególności prowadzi do wniosku, iż powyższy katalog jest otwarty, a

zmiany będzie można dokonać także z innych powodów pod warunkiem, iż będą one „ważne”. I tu wielokrotnie pojawia się znaczna trudność w interpretacji argumentów przedstawionych przez osobę zainteresowaną zmianą swojego imienia/nazwiska, czy istotnie wskazane okoliczności mają przymiot

„ważnych powodów” w rozumieniu ustawy o zmianie imienia i nazwiska, czy też nie. Tym bardziej, iż brak definicji legalnej zwrotu „ważne powody”. W orzecznictwie zwrot ten określany jest jedynie mianem pojęcia nieostrego, niedookreślonego, o ocennym charakterze i nie dającego się zdefiniować w sposób wyczerpujący. Dopiero wnikliwa analiza uzasadnienia przedstawionego w podaniu przez zainteresowaną stronę, niejako zmusza kierownika do weryfikacji wskazanych argumentów pod kątem nadania im lub też nie przymiotu „ważnych

powodów". A to z kolei stanowi następną trudność, gdyż przy wydawaniu decyzji o zmianie imienia/nazwiska mamy do czynienia z tzw. uznaniem administracyjnym, co wynika z użytego przez ustawodawcę zwrotu „...zmiany można dokonać...”. Dlatego też, interpretacja pojęcia „ważne powody” po stronie kierownika usc, po pierwsze nie może nosić cech dowolności, a po drugie kierownik usc dokonując oceny konkretnego stanu faktycznego nie może przekroczyć, tzw. dopuszczalnej granicy swobodnej interpretacji. Krótko mówiąc w każdym przypadku organ prowadzący sprawę winien przeprowadzić skrupulatnie postępowanie wyjaśniające i w sposób wyczerpujący dokonać analizy całego zebranego materiału dowodowego. W przeciwnym razie może narazić się na zarzut niewłaściwie przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego, a co za tym idzie na zarzut mało racjonalnego, wnikliwego i przekonującego uzasadnienia swojego stanowiska, zwłaszcza jeżeli uzna, iż przedstawione przez stronę argumenty nie noszą znamion „ważnych powodów”, co skutkować będzie wydaniem decyzji odmownej. W związku z tym wychodząc naprzeciw ewentualnym problemom, z jakimi kierownik usc może się spotkać przy wydawaniu decyzji o zmianie imienia i nazwiska, poniżej przedstawiam kilka orzeczeń wraz z tezami, w których sąd dokonał oceny, co stanowi lub nie stanowi „ważnego powodu” w rozumieniu cytowanej ustawy. W tym miejscu wydaje się również zasadne przypomnieć, iż przy wydawaniu decyzji o zmianie imienia/nazwiska nie odwołujemy się do innych przepisów prawa, np. Ustawy prawo o aktach stanu cywilnego czy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. W orzecznictwie wielokrotnie bowiem podniesiono, iż ustawa o zmianie imienia i nazwiska w sposób samodzielny, niezależny i wyczerpujący reguluje przesłanki ewentualnej zmiany imienia/nazwiska.

Okoliczności stanowiące „ważny powód” w rozumieniu ustawy o zmianie imienia i nazwiska:

- **wyrok NSA z dnia 8 września 1981 r., II SA 346/81** - sfera doznań i więzi duchowych, które tworzą lub podtrzymują na tym tle łączność rodzinną oraz rodową;
- **wyrok NSA z dnia 23 czerwca 1983 r., SA/Gd 302/83** - powrót do nazwiska rodowego wnioskodawcy zmienionego po śmierci naturalnego ojca w związku z przysposobieniem przez męża matki, a będącego jedynym żyjącym potomkiem naturalnego ojca;
- **wyrok WSA w Krakowie z dnia 10 maja 2004 r., II SA/Kr 1175/00** - brak akceptacji dotychczasowego imienia/nazwiska, będący następstwem doznanego urazu psychicznego;

- **wyrok WSA w Krakowie z dnia 17 listopada 2011 r., III SA/Kr 570/11** trwale psychiczne i subiektywne negatywne nastawienie do noszonego nazwiska, powodujące skoncentrowanie aktywności życiowej wnioskodawcy na dążeniu do jego zmiany, której brak utrudnia spełnianie ról społecznych;
- **wyrok WSA w Łodzi z dnia 24 sierpnia 2012 r., III SA/Łd 436/12** - ochrona małoletniego przed rozpoznawaniem go jako syna ojca aresztowanego i oskarżonego o czyn zabroniony i związany z tym stan psychiczny oraz subiektywne nastawienie dziecka do noszonego nazwiska obco brzmiącego utrudniającego funkcjonowanie w środowisku z uwagi na skojarzenie osób i nazwisk, tj. identyfikację z ojcem, którego nazwisko zostało skompromitowane;
- **wyrok NSA z dnia 16 stycznia 2015 r., II OSK 1433/13, wyrok NSA z dnia 9 marca 2012 r., II OSK 2528/10**, postanowienie SO w Łodzi z dnia 26 stycznia 2010 r., XII Ca 331/09 - utożsamianie się dziecka wychowywanego wyłącznie przez matkę z jej rodziną, dobro dziecka, silne więzi z rodzicem sprawującym opiekę;

Okoliczności nie stanowiące „ważnego powodu” w rozumieniu ustawy o zmianie imienia i nazwiska:

- **wyrok NSA z dnia 21 czerwca 1982r., II SA 699/82, ONSA 1982** – nie jest uznawana chęć posiadania nazwiska charakterystycznego dla nazwisk szlacheckich, a zakończonych na –ski, -ska; granicą rozważań organów administracji państwowej powinno być ustalenie istnienia (lub braku) elementów oczywistej bezzasadności w motywach strony, np. cech kaprysu lub przekory (fanaberii, snobizmu);
- **wyrok NSA z dnia 9 lipca 1993 r., SA/Wr 605/93** – zmiana nazwiska polegająca na dodaniu jako drugiego jego członu nazwy przedsiębiorstwa (firmy) prowadzonego przez wnioskodawcę, motywowana dążeniem do ułatwień w działalności gospodarczej nie jest uzasadniona „ważnymi względami” (obecnie „powodami”);
- **wyrok NSA z dnia 11 kwietnia 2000 r., II SA/Gd 685/98** - nieumiejętne, niewłaściwe lub nawet złośliwe odczytywanie nazwiska przez osoby trzecie;
- **wyrok NSA z dnia 22 marca 2001 r., V SA 1121/00** - obawa przed zemstą wnioskodawcy, który jako świadek w sprawie karnej złożył obciążające zeznania, czy trudności w znalezieniu pracy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie mieszczą się w katalogu ustawowych przesłanek zmiany imienia i nazwiska;

- **wyrok NSA z dnia 3 października 2002 r., II SA/Kr 2786/00** – osoba narodowości polskiej i mająca polskie obywatelstwo nie może żądać zmiany nazwiska na nazwisko o brzmieniu niepolskim, motywując takie żądanie fascynacją inną kulturą (hinduizmem);
- **wyrok NSA z dnia 25 października 2005 r., II OSK 125/05** - zła sytuacja finansowa wnioskodawcy, krótki okres czasu posługiwania się nazwiskiem po zawarciu małżeństwa, posiadanie dokumentów na dane nazwisko, dobre (złe) samopoczucie w związku z noszonym nazwiskiem;
- **wyrok WSA w Krakowie z dnia 17 listopada 2011 r., III SA/Kr 570/11** pisownia nazwiska nie wskazująca na płeć osoby noszącej nazwisko pomimo udokumentowanego zaburzenia identyfikacji płci i poczucia przynależności do innej płci;
- **wyrok WSA w Łodzi z dnia 17 lipca 2013 r., III SA/Łd 410/13** - trudne relacje rodzinne, konflikt z pozostałymi członkami rodziny, zamiar rozpoczęcia życia na nowo ze zmienionymi danymi osobowymi, chęć posiadania nazwiska przybranej babki i darzenie jej sympatią;

Anita Zych

Z-ca Kierownika USC w Krakowie